

Zienswijze Animo t.a.v. Voorontwerp Bestemmingsplan Noordwest
Ziekenhuis (BP00140-0101, Sweco Nederland B.V., Alkmaar, 15 februari 2017)

1. Algemene opmerkingen over procedures en proces

Bestemmingsplanprocedure en inspraak

Bij het opstellen van het Voorontwerp BP is niet de gebruikelijke procedure gevolgd waarbij eerst, op basis van een Programma van Eisen, een bouwplan wordt uitgewerkt, waarna de daaruit volgende ruimtelijke gevolgen worden verwerkt in wijzigingen van een bestemmingsplan. Bij deze aanpak worden in het Voorontwerp alleen de voor de bouw relevante aanpassingen van het BP gepresenteerd en is een discussie mogelijk over de relevantie en noodzaak van de aanpassingen en een afweging met andere belangen. In het geval van de NWZ nieuwbouw is gekozen voor het opstellen van een Voorontwerp BP terwijl nog geen PvE en een enigszins vaststaand bouwplan beschikbaar waren. Daarom is het voor de betrokken partijen (w.o. milieuplatform Animo) nauwelijks mogelijk de relevantie van de BP wijzigingen te beoordelen, de strijdigheid met andere belangen (zoals natuurbehoud, lucht-/water-/grond vervuiling, geluidsoverlast en externe risico's) in te schatten en eventuele alternatieven naar voren te brengen. Door de parallelle i.p.v. volgtijdelijke aanpak worden andere belanghebbenden dan NWZ, waaronder Animo, in grote mate beperkt in het uitoefenen van hun recht op het behartigen van hun belangen die in het geding komen bij de (ver)nieuwbouw van het ziekenhuis.

Aangezien de gevolgde procedure er toe leidt dat de insprekers bij het formuleren van de zienswijze nauwelijks informatie hebben over het de concrete vorm van de nieuwbouw, inclusief parkeren en verkeersontsluiting, wordt in deze zienswijze uitgegaan van de meest ongunstige situatie conform het Voorontwerp BP.

Dit betekent o.a. een beslag op **13.000 m²** van de Westerhout (zoekgebied), waarvan 8000 m² gekapt, plus **2000 m²** voor aanleg van een weg voor ambulances. Dit betekent ook gebruik van de Julianalaan voor ambulances, inclusief kappen van bomen voor een aparte fietspaden, dagelijkse verstoring van recreatie in de Westerhout door sirenes, verstoring van het leefgebied voor vogels en vleermuizen, etc..

Vaststellingsovereenkomst

Medio 2016 is een Vaststellingsovereenkomst (zie bijlage 1) gesloten tussen NWZ en de Gemeente Alkmaar die geheim was, d.w.z. niet in te zien door de insprekende partijen. Pas na de publicatie van het Voorontwerp is de inhoud via een beroep op de WOB beschikbaar gekomen.

De overeenkomst gaf het ziekenhuis op voorhand de vrijheid om beslag te leggen op een deel van de Westerhout, zonder dat de noodzaak daartoe was aangetoond. Hiermee ontbrak voor het ziekenhuis de stimulans om plannen voor de (ver)nieuwbouw te ontwikkelen binnen de grenzen van het bestaande terrein. Feitelijk is hiermee aantasting van de Westerhout uitgelokt, hetgeen strijdig is met de rol van de Gemeente als afweiger van alle hier spelende (publiek rechterlijke) belangen.

Verder bevat de overeenkomst informatie die uiterst relevant was geweest voor de inspraak sinds november 2016, w.o. informatie over ontsluiting en parkeren voor het ziekenhuis en woningbouw op vrijvallend terrein van het ziekenhuis.

Animo acht zich door deze geheimhouding geschaad in het behartigen van de natuur- en milieubelangen die spelen bij de (ver)nieuwbouw van het ziekenhuis.

Hoewel de Vaststellingsovereenkomst formeel geen rol speelt in het Voorontwerp Bestemmingsplan wordt in deze zienswijze toch gerefereerd aan deze overeenkomst in gevallen waar de afspraken onze belangen schaden en niet expliciet worden uitgesloten in het Voorontwerp.

Bredere focus bestemmingsplan

Het nieuwe bestemmingsplan betreft het terrein van het ziekenhuis (inclusief momenteel niet gebruikt Westerlicht) en een deel van de Westerhout (voor 1^e fase nieuwbouw en ontsluitingsweg voor ambulances).

Echter, de ligging van het ziekenhuis in de Alkmaarder Hout heeft een grote invloed op het functioneren van het hele park, m.n. de sterke versnippering die ten koste gaat van zowel natuur- en recreatiewaarde (zie bijlage 2: Alkmaarder Hout – Ontwikkelingsvisie).

Het park is sterk versnipperd omdat het ziekenhuis als een wig de Hout insteekt, waardoor de Westerhout niet meer verbonden is met het deel bij huize Voorhout. Een andere oorzaak is het drukke autoverkeer dwars door het park via de Julianalaan. Het ziekenhuis draagt hier aan bij via autoverkeer naar het P8 parkeerterrein bij Westerlicht. De in het Voorontwerp genoemde ontsluiting voor ambulances via de Julianalaan versterkt nog eens deze oorzaak van versnippering.

Tenslotte wordt de Hout bij huize Voorhout sterk beïnvloed door het parkeren op de Harddraverslaan en autoverkeer voor het ziekenhuis op de Wilhelminalaan (tot aan de hoofdingang). De in het Voorontwerp genoemde ontsluiting via de Wilhelminalaan en het in de afgesproken blijvend parkeren op de Harddraverslaan (zie bijlage 1, paragraaf 5.2) hebben grote negatieve invloed op de belevingswaarde van de toegang tot de Hout.

Animo heeft samen met bewonersorganisaties rond de Hout een z.g. Wensbeeld geformuleerd voor NWZ nieuwbouw die het functioneren van de Alkmaarder Hout versterkt i.p.v. aantast (zie bijlage 3). Het betreft o.a. het maken van ecologische verbindingen tussen de verschillende delen van de Hout en het verbeteren/handhaven van de verblijfskwaliteit voor bezoekers van de Hout. Deze maatregelen vallen echter deels buiten het gebied van het voorgenomen bestemmingsplan.

Animo vindt dat het bestemmingsplan uitgebreid moet worden tot de **gehele Alkmaarder Hout**, teneinde te waarborgen dat het effect van de nieuwbouw op het functioneren van de Hout adequaat wordt meegenomen in het bestemmingsplan.

Samenhang planuitwerking in de tijd

De (ver)nieuwbouw van het ziekenhuis vindt plaats over een periode van 15 jaar (2018-2033). Hierbij vindt de aantasting van de Westerhout plaats in fase 1, waarbij de omvang van het ziekenhuis tijdelijk toeneemt van 32000 tot 36000 m² (zie Toelichting, blz. 10). De aanleg van extra parkeerplaatsen vindt vooral plaats in fase 2, waarbij tijdelijk meer plaatsen worden gerealiseerd dan de 1200 volgens de norm voor ziekenhuizen (namelijk 1400 plaatsen, zie Toelichting, blz. 40).

Het is de bedoeling dat in de eindfase de omvang van het ziekenhuis weer afneemt tot 25000 m² en het aantal parkeerplaatsen weer afneemt tot 1200. Daarmee zou ruimte ontstaan voor volledige compensatie van de aantasting van de Westerhout en/of voor vergroening van het NWZ terrein (z.g. healing environment, zie Toelichting blz. 11 en bijlage 1, paragraaf 3.10).

Echter, het nu vast te stellen bestemmingsplan betreft alleen fase 1 en fase 2 (10 jaar). De te bereiken eindsituatie na de 3e bouwfase zal geregeld worden in een volgend bestemmingsplan. Hierdoor is de samenhang tussen de (extra) aantasting-maatregelen in fase 1 en 2 en de herstel-maatregelen in fase 3 niet verzekerd.

Animo is tegen vaststelling van aantastende maatregelen voor de looptijd van het onderhavige bestemmingsplan zolang er geen sluitende garanties zijn dat de bijbehorende herstel maatregelen op een later tijdstip daadwerkelijk worden genomen.

Toepassing BRO-ladder

In de toelichting wordt gesteld dat het plan voorziet in gebruik van maximaal het huidige aantal m² BVO (bruto vloeroppervlak) en dat daarom geen sprake van een 'nieuwe stedelijke ontwikkeling', waardoor de Ladder niet van toepassing is (blz. 13 Toelichting).

Echter, de nieuwbouw wordt volgens het Voorontwerp deels gerealiseerd in de Westerhout, de ontsluiting voor ambulances legt ook beslag op de Westerhout, en de ontsluiting via de Julianalaan legt indirect beslag op het groen langs de Julianalaan.

De Westerhout heeft, net als de gehele Hout, een speciale groen-bestemming en de status van beschermd Stadsgezicht. Daarom kan punt b uit de BRO ladder "in hoeverre in die behoefte binnen het bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan worden voorzien door benutting van beschikbare gronden door herstructurering, transformatie of anderszins" niet positief beantwoord worden.

Animo vindt dat de facto wel sprake is van "nieuwe stedelijke ontwikkeling" en dus de BRO-ladder wel van toepassing is.

Dubbel-bestemming NWZ terrein

In het Voorontwerp wordt de noodzaak van flexibiliteit bij het inrichten van het NWZ terrein benadrukt (Toelichting, blz. 6). Die is nodig vanwege onzekere medische ontwikkelingen, met effect op de benodigde voorzieningen, alswel het flexibel invullen van de compensatieruimte voor eventueel te kappen oppervlak in de Westerhout.

Bovendien wordt in het Voorontwerp gesproken van een groene invulling van het terrein in het kader van de integratie van het ziekenhuis in de omringende Hout (Toelichting, blz. 11). In de bijlage Regels worden diverse bestemmingen gespecificeerd, waaronder Maatschappelijk (voor de medische voorzieningen), Groen (voor recreatief groen) en Groen-Park (specifiek voor het park).

Een middel om flexibiliteit te bereiken is het toekennen van een dubbele bestemming aan het NWZ terrein. Hierbij kan in de toekomst, bijvoorbeeld na sloop van bestaande gebouwen, gekozen worden voor hetzij nieuwbouw (bestemming Maatschappelijk), hetzij vergroening (bestemming Groen of Groen-Park).

Animo stelt voor aan het NWZ terrein de dubbel-bestemming Maatschappelijk / Groen te geven, met uitzondering van het terrein van de voormalige Kraakmantuinen dat de dubbel-bestemming Maatschappelijk / Groen-Park zou moeten krijgen.

2. Algemene opmerkingen over de bouwplanning

Motivatie en alternatieven voor beslag op de Westerhout

Het bestemmen van 13000 m² Westerhout tot zoekgebied, waarvan maximaal 8000 m² bebouwd, wordt gemotiveerd in de Toelichting bij het bestemmingsplan (zie blz. 10, 31, etc.).

Allereerst wordt daarbij uitgegaan van een fasering waarbij eerst nieuwbouw plaats vindt en dan bestaande bouw gesloopt wordt (als opmaat voor een volgende fase van nieuwbouw). Bovendien wordt gesteld dat alle aanwezige medische functies te allen tijde moeten functioneren op de locatie in de Hout. Tenslotte wordt een omvangrijke 1^e fase nieuwbouw geclaimd voor de vestiging van diverse medische functies. Dit leidt in combinatie tot de bovenstaand beschreven invulling van het bestemmingsplan.

Animo heeft tot dusverre onvoldoende concrete informatie vanuit NWZ verkregen m.b.t. de onderbouwing van genoemde onderdelen van de motivatie. Bovendien ontbreken mogelijke varianten die kunnen leiden tot geen/minder beslag op de Westerhout.

Daarom accepteert Animo de motivatie in het Voorontwerp om het bestemmingsplan te wijzigen niet en wijst de gemaakte afweging van belangen ten gunste van het Ziekenhuis en ten nadele van de Hout af.

3. Specifieke opmerkingen

Maximale bouwhoogte

De huidige maximale bouwhoogte van 20 meter is destijds vastgesteld op basis van inpassing van het ziekenhuis in de omringende Alkmaarder Hout. Met deze maximale hoogte steken de gebouwen niet uit boven de boomtoppen. Het Voorontwerp gaat nu uit van maximaal 29 m (Toelichting, blz. 10).

De bouwhoogte speelt ook een rol bij de natuurbeleving van bezoekers aan het park, met name als de bomen kaal zijn en hoge gebouwen het zicht op de hemel ontnemen. Verder kan hoge bouw de groeiomstandigheden in de Westerhout aantasten door reductie van de hoeveelheid zonlicht.

Animo is tegen een verhoging van de bouwhoogte die de natuurbeleving van bezoekers aan het park aantast of die invloed heeft op de groeiomstandigheden. Slechts in geval van een aantoonbare overall verbetering van natuurbeleving en groeiomstandigheden in de Alkmaarder Hout kan enige aantasting geaccepteerd worden.

Aantasting van de Westerhout

De Westerhout heeft binnen de Hout een unieke positie:

- het is het grootste aaneengesloten groengebied van de Hout
- het heeft als enige deel van de Hout de functie "Natuur" (zie bijlage 2)
- hier zijn de enige plekken waar men nog echte stilte kan ervaren.

Dit deel van de Hout is al een stuk gekrompen door nieuwbouw op de Kraakmantuinen in 1995, volgens de Gemeente de "laatste" uitbreiding ten koste van de Hout [Bestemmingsplan MCA, 1985].

Het Voorontwerp BP bestemt 13.000 m² in de Westerhout als zoekgebied, waarvan 8000 m² bebouwd wordt (blz. 11 Toelichting). Daarnaast wordt beslag gelegd op 2000 m² voor aanleg

van een weg voor ambulances. In totaal wordt dus de natuurfunctie van **15000 m²** (20% van oppervlak Westerhout) in enige of meerdere mate aangetast.

De aantasting betreft niet alleen het feitelijk kappen van bomen en bebouwen, maar ook de indirecte invloed van bouwen, zoals verdwijnen van donkerte, onderhoudsactiviteiten, geluid vanuit het gebouw (muziek) en minder bezonning (zie maximale bouwhoogte).

Animo is niet alleen tegen aantasting van de Westerhout, zowel direct door kappen en bebouwen, als indirect door de activiteiten in of aan de gebouwen, maar vindt dat de natuur hier juist versterkt moet worden en verbonden met andere groengebieden.

Aantasting overige Alkmaarder Hout

Dit betreft allereerst het kappen van bomen en struiken voor de aanleg van aparte fietspaden langs de Julianalaan (zie blz. 12 Toelichting). Volgens de Duurzaam Veilig principes is deze aanleg onontkoombaar met het in het Voorontwerp beoogde gebruik van de Julianalaan door ambulances (die vrij baan moeten hebben).

Een tweede aantasting betreft het kappen van bomen tussen Akerslaan en Westerweg t.b.v. het doortrekken van de Metiusgracht naar de Westerweg. Deze route vormt geen expliciet onderdeel van het Voorontwerp omdat realisatie pas kan gebeuren in de 3^e fase, in het kader van een volgend bestemmingsplan. Maar volgens eerdere schetsen van de nieuwbouw zou deze nieuwe route er komen na sloop van de gebouwen op de Kraakmantuinen in 2032. Deze mogelijke ingreep wordt niet uitgesloten in het Voorontwerp, b.v. door toekenning van de dubbel bestemming met Groen-Park aan het Kraakmantuinen gebied (zie ook Dubbelbestemming NWZ terrein).

Een derde aantasting betreft het bos bij het kruispunt Kennemerstraatweg/Julianalaan. Het Voorontwerp spreekt van aanpassingen in de te maken bocht door het ambulance verkeer (Toelichting, blz. 12). De daarvoor benodigde ruimte kan alleen gevonden worden in de Hout waarbij bomen gekapt moeten worden.

Animo is tegen bovenstaande ingrepen die leiden tot een nog verdere aantasting van de Alkmaarder Hout.

Compensatie van kappen in de Hout

In het Voorontwerp worden bij beslag leggen op een deel van de Westerhout de volgende opties genoemd (zie Toelichting, blz. 31 en bijlage Kaders groencompensatie):

- handhaven bomen
- verplanten bomen
- kappen en compenseren van bomen

Verder moet oppervlakte van de herbeplanting ten minste even groot te zijn als de gevelde oppervlakte.

Bij alle opties en criteria wordt niet onderkend dat de Westerhout meer is dan een verzameling bomen; het is een in honderden jaren geëvolueerd ecologische systeem van met elkaar verweven flora en fauna elementen. Ook de bodemstructuur is een onderdeel van het ecosysteem en deze kan per definitie niet overgeplaatst worden.

Een gehandhaafde boom in een grasveldje naast de nieuwbouw is prettig voor de mens maar draagt nauwelijks bij aan de natuurwaarde. Bij verplanten blijft de boom zelf (enigermate) behouden maar niet de in jaren gegroeide interactie met flora in de directe omgeving.

In geval van kappen en herplant komt het toevoegen van het terrein van de vroegere Kraakmantuinen aan de Westerhout het dichtst in de buurt van echte compensatie. Er

ontstaat dan een groter ecologische geheel met veel kansen voor onderlinge uitwisseling. Maar zelfs dan duurt het minstens een halve eeuw voordat het nieuwe terrein een enigszins met de Westerhout vergelijkbare natuurkwaliteit zou kunnen hebben.

In theorie zou compensatie in de vorm van een veel groter oppervlak dan dat van de kap (verhouding 4 : 1) op den duur eenzelfde natuurwaarde kunnen opleveren. Maar dit oppervlak lijkt niet aanwezig gezien het grote aantal geplande parkeerplaatsen, de ontbrekende (ondergrondse) parkeervoorzieningen en de beoogde woningbouw in het Voorontwerp.

Animo beschouwt de voorgestelde compensatieregeling als volstrekt onvoldoende om de verloren natuurwaarde in de Westerhout te compenseren. Voor een echte compensatie op basis van behoud van natuurwaarde lijkt de ruimte te ontbreken, evenals harde garanties tegen aantasting over zo'n lange periode.

Gebruik van Westerlichtterrein voor nieuwbouw

De sloop van de vleugel van het Westerlicht gebouw is onder voorwaarden acceptabel voor Animo. De voorwaarde is dat de huidige groene en blauwe verbinding tussen de Westerhout en de ingang aan de Wilhelminalaan in enigerlei vorm blijft bestaan.

Het handhaven van een groene verbinding, langs het water tussen (destijds) MCA en het bejaardentehuis, is vastgelegd in het Westerlicht natuurconvenant (zie bijlage 4).

De groen/blauwe verbinding ziet Animo als compensatie voor de destijds verdwijnen van de binnentuin t.b.v. tijdelijke units voor het ziekenhuis. De groene verbinding houdt ook in dat de huidige tuin bij de hoofdingang in stand blijft.

Ontsluiting autoverkeer via zusterhuis

In het Voorontwerp wordt uitgegaan van ontsluiting van het ziekenhuis via de huidige hoofdingang aan de Wilhelminalaan ofwel, op den duur, via de Metiusgracht. De huidige ontsluiting leidt tot diep in de Hout doordringende verkeersstromen waardoor in dit deel van de Hout nauwelijks sprake is van enige natuurbeleving. Daarom is door Animo en bewonersorganisaties voorgesteld de hoofdingang in de 2^e bouwphase te verplaatsen naar de locatie van de te slopen zusterflat aan het begin van de Wilhelminalaan (zie ook Bijlage 3). In het Voorontwerp is het terrein van het zusterflat op de hoek Wilhelminalaan/Metiusgracht bestemd als compensatiegroen voor aantasting van de Westerhout. Dit terrein zou doorsneden worden door de te verplaatsen in- en uitgang voor bezoekers en patiënten. Animo wil het geplande groen op de plek van het zusterhuis combineren met de in/uitgang voor autoverkeer; dit is acceptabel omdat dit geïsoleerde plekje groen maar een zeer beperkte natuurwaarde zal hebben.

NWZ parkeren in de Hout (exclusief tijdelijke plaatsen)

In de toelichting op het Voorontwerp wordt alleen in zeer algemene termen gesproken over invulling van de parkeerbehoefte (zie blz. 39). In de Vaststellingsovereenkomst (hfdst. 5) wordt uitgegaan van parkeren op eigen terrein (waaronder op locatie Zuid/Elizabeth) met hantering van de parkeernorm voor ziekenhuizen. Maar de huidige openbare plaatsen aan de Harddraverslaan worden daarin meegenomen.

In het verleden zijn afspraken gemaakt tussen MCA, Gemeente en bewoners over het verwijderen van alle ziekenhuis parkeerplaatsen aan de Harddraverslaan. Verder is er een wettelijke plicht voor elk bedrijf om het parkeren op eigen terrein te regelen. Tenslotte heeft dit parkeren een grote negatieve uitstraling op de entree van de Hout, terwijl men

anderzijds deze entree wil verbeteren door het vergroenen van de hoek Wilhelminalaan/Metiusgracht (zie Toelichting, blz. 11).

Animo vindt dat deze (geheime) afspraak over behoud van de plaatsen op de Harddraverslaan van tafel moet en het NWZ parkeren weg-bestemd moet worden in het bestemmingsplan (zie ook "Bredere focus bestemmingsplan").

Externe veiligheid

Met betrekking tot het aspect externe veiligheid worden in de toelichting (blz. 22-23) geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkeling in het plangebied voorzien.

Echter, er vliegen sinds enkele jaren duizenden vliegtuigen per jaar op minimale hoogte over het ziekenhuis om te landen op Schiphol. Gezien het grote aantal (behoefte) personen op de NWZ locatie zou neerstorten van een vliegtuig tot een onbeheersbare situatie leiden.

Animo vindt dat de veiligheidsaspecten van vliegverkeer over het ziekenhuis nader bekeken moeten worden in het kader van het bestemmingsplan.

Bijlagen:

1. Vaststellingsovereenkomst tussen STICHTING NOORDWEST ZIEKENHUISGROEP en GEMEENTE ALKMAAR, Alkmaar, 8 Juli 2016
2. Alkmaarse Hout – Ontwikkelingsvisie, INBO, Oktober 2010 (opgesteld in overleg met Animo, bewonersorganisaties, HVA en MCA, onder regie van de Gemeente Alkmaar)
3. Te gast in de Hout – Wensbeeld voor nieuwbouw in een oude omgeving, Animo en diverse bewonersorganisaties rond het ziekenhuis, Maart 2017
4. Westerlicht natuurconvenant (afgesloten tussen MCA, Animo en bewonersorganisaties BWJ en Westerhoutkwartier), September 2001

ANIMO, 11 april 2017

P.G.M. Boonekamp

(plv. voorzitter/penningmeester)

.....